

Sanastoa alalukuun 11.4

aate ajattelutapa eli se, miten jostakin asiasta ajatellaan.

aatteen → aate

ammuttiin alas → ampua alas

ampua (1) **alas** ampua lentokonetta niin, että se putoaa maahan

armeija jonkin maan sotilaat ja muut sotavarusteet. Esimerkiksi ”Suomen armeija” tarkoittaa Suomen sotilaita ja sotavälineitä.

avustuskuljetuksia → avustuskuljetus

avustuskuljetus (yhdyssana: avustus + kuljetus) kun ihmisille viedään apua, esimerkiksi ruokaa ja vettä jonnekin.

bosniakit slaavilainen kansa, joita elää eniten Bosnia ja Hertsegovinassa. Bosniakkien kieli on bosnian kieli. Useimpien bosniakkien uskonto on islam.

bosniakkia → bosniakit

buddhalaismunkkeja → buddhalaismunkki

buddhalaismunkki buddhalaiseen uskontoon kuuluva munkki, eli mies, joka on omistanut koko elämänsä uskonnolle

Kuva: suc/Pixabay

ei ole tunnustanut → tunnustaa

eivät reagoineet → reagoida

elinkeino se, mistä ihminen saa asiat, kuten rahaa ja ruokaa, jota tarvitsee elämiseen.

enemmistö se, jota on enemmän. Tässä yhteydessä: se ihmisryhmä, jota on maassa eniten. Esimerkiksi Suomessa niitä ihmisiä, joiden äidinkieli on suomi, on enemmistö. Enemmistön vastakohta on vähemmistö.

hallita (5) käyttää (usein tärkeintä) valtaa. Esimerkiksi ”kuningas hallitsee maata” tarkoittaa, että kuningas päättää maan asioista.

hallitsi → hallita

heimo ryhmä ihmisiä, jotka ovat sukua toisilleen ja joilla on sama kieli ja kulttuuri

heimoon → heimo

hutujen → hutut

hutut kansa, jonka ihmisiä elää lähinnä Burundissa ja Ruandassa. Hutujen kieli on Ruandassa ruanda ja Burundissa kirundia.

hyökkäsivät → hyökätä

hyökätä (4) tässä yhteydessä: mennä toista maata kohti, yrittää päästä maahan sodassa. Esimerkiksi ”Saksa hyökkäsi Ranskaan” tarkoittaa, että Saksan → armeija syöksyi, ryntäsi tai meni taistelemalla eli sotimalla kohti Ranskaa

isku tässä yhteydessä: hyökkäys → hyökätä

joukko ryhmä, tässä tapauksessa sotajoukot eli ryhmä sotilaita

joukkomurha (yhdyssana: joukko + murha) se, kun tapetaan suuri ryhmä eli joukko ihmisiä kerralla

joukkomurhan → joukkomurha

joukkomurhassa → joukkomurha

joukot → joukko

juutalainen juutalaiseen uskontoon kuuluva

juutalaisia → juutalainen

kansa tietyn maan tai alueen ihmiset tai ihmiset, jotka kuuluvat yhteen ja ovat samanlaisia niin että muodostavat kansan, jolla on yhteisiä piirteitä.

kansansa → kansa

kansainvälinen sellainen, jossa on mukana monta maata. Esimerkiksi ”kansainvälinen kokous” tarkoittaa, että kokoukseen tulee ihmisiä monesta eri maasta.

kansainväliset → kansainvälinen

kansallismielinen sellainen, joka uskoo vahvasti nationalismiin. Nationalismi on ajatus siitä, että on kansoja, joilla on yhteinen maa, kieli, uskonto ja kulttuuri.

kansallismieliset → kansallismielinen

kansanmurha (yhdyssana: kansa + murha) se, kun hävitetään eli yleensä tapetaan suuri ryhmä ihmisiä, joilla on keskenään esimerkiksi yhteinen kieli tai uskonto.

kansanmurhaa → kansanmurha

kansanmurhaksi → kansanmurha

kansanmurhia → kansanmurha

kansanmurhista → kansanmurha

kansoja → kansa

karkottaa (1) ajaa tai viedä pois maasta, pakottaa pois maasta

karkotukset → karkotus

karkotus (verbi karkottaa, 1) se, kun ihmiset viedään pois maasta tai heidät pakotetaan lähtemään maasta eli heidät ajetaan pois

kidutettiin → kiduttaa

kiduttaa (1) satuttaa toista, jotta toinen esimerkiksi kertoisi jotakin, mitä ei halua sanoa

kommunistinen puolue poliittinen eli yhteisistä asioista päättävä ryhmä, joka kannatti kommunismin aatetta eli aatetta, jossa maa omistaa kaiken ja kaikille annetaan yhtä paljon

kommunistinen tässä yhteydessä: sellainen, jossa eletään kommunismin aatteen mukaan. Kommunistisessa maassa ajatus on, että kaikki omistetaan yhdessä ja kaikille jaetaan yhtä paljon.

kommunistiseksi → kommunistinen

kristitty kristinuskoon kuuluva ihminen. Esimerkiksi Suomen suurimpaan kirkkoon eli evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvat ovat kristittyjä.

kristittyjä → kristitty

kroaatit slaavilainen kansa. Kroaattien kieli on kroatia. Suurimman osan kroaateista uskonto on katolilaisuus.

kärjisty → kärjistyä

kärjistyä (1) tässä yhteydessä: muuttua pahemmaksi. Esimerkiksi jos riidasta tulee tappelu, voidaan sanoa, että ”riita kärjisty tappeluksi”.

käsite sana tai nimi jollekin asialle. Jokaisella alalla ja esimerkiksi kouluaineella on omat käsitteensä.

luottaa (verbityyppi 1) uskoa johonkin, olla varma, että toinen tekee kuten sanoo.

maaseudulle → maaseutu

maaseutu alue kaupungin ulkopuolella. Maaseudulla on vähemmän taloja ja asukkaita ja enemmän peltoja (→pelto) ja metsää

maatalousyhteiskunnaksi → maatalousyhteiskunta

maatalousyhteiskunta → yhteiskunta, jossa suurin osa rahasta ja muusta, mitä ihmiset tarvitsevat, tulee maataloudesta eli eläinten ja kasvien kasvattamisesta ruoaksi eli maataloutta on paljon. Ennen monet maat olivat maatalousyhteiskuntia.

maltillinen tässä yhteydessä: sellainen, joka ei halua tappaa toisia tai muuten osallistua kansanmurhaan

maltillista → maltillinen

miehitti → miehittää

miehittää (1) jos jonkun maan sotilaat tulevat alueelle ja ottavat sen itselleen, he miehittävät alueen

muslimeja → muslimeja

muslimi ihminen, jonka uskonto on islam.

pakkotyö yhdyssana: pakko + työ) raskas työ, jota ihminen pakotetaan tekemään ilman palkkaa

pakkotöihin → pakkotyö

parlamentti ryhmä, joka päättää maan asioista. Suomessa parlamentin nimi on eduskunta.

pelto paikka, jossa kasvatetaan ruokaa, esimerkiksi viljapellolla kasvatetaan viljaa

politiikka yhteisistä (yhteiskunnan → yhteiskunta) asioista päättäminen

puolue ryhmä ihmisiä, jotka ajattelevat politiikasta (→ politiikka) samalla tavalla ja ovat sen vuoksi perustaneet oman yhdistyksen eli puolueen. Puolueet toimivat esimerkiksi Suomessa eduskunnassa ja vaikuttavat asioihin. Suomessa puolueita ovat esimerkiksi Suomen Keskusta, Kansallinen kokoomus ja Vasemmistoliitto.

puolueet → puolue

reagoida (2) toimia jonkin asian vuoksi, kokea jokin reaktio. Esimerkiksi jos joku koskettaa olkapäähän ja kääntyy katsomaan, voidaan sanoa, että reagoi kosketukseen.

serbeistä → serbit

serbijoukot ryhmä serbejä. Serbit ovat slaavilainen, kansa, joita elää muun muassa Serbiassa, Montenegrossa, Bosnia ja Hertsegovinassa sekä Kroatiassa. Serbien kieli on serbia. Useimpien serbien uskonto on ortodoksinen kristinusko.

serbit slaavilainen, kansa, joita elää muun muassa Serbiassa, Montenegrossa, Bosnia ja Hertsegovinassa sekä Kroatiassa. Serbien kieli on serbia. Useimpien serbien uskonto on ortodoksinen kristinusko.

siirtomaa alue tai maa, jonka jokin toinen valtio (eli maa) on ottanut itselleen. Esimerkiksi Ranskalla on ollut siirtomaita Afrikassa.

slaavilainen slaaveihin kuuluva, slaavilaisia kieliä puhuva ryhmä Itä-Euroopassa. Esimerkiksi bosnialaiset, tšekit ja venäläiset ovat slaaveja.

slaavilaisia → slaavilainen

sotarikollinen (yhdyssana: sota + rikollinen) sellainen, joka on tehnyt sotarikoksen eli on rikkonut sopimuksia, jotka koskevat sotaa

sotarikollisia → sotarikollinen

syyllinen sellainen, joka on tehnyt jotakin, usein väärää. Esimerkiksi ”virheen syyllinen” tai ”syyllinen virheeseen” on se, joka on tehnyt virheen.

syyllisiä → syyllinen

taho tässä yhteydessä: osapuoli, ryhmä

tahot → taho

taistelukuntoinen (yhdyssana: taistelu + kunto) sellainen, joka on niin terve ja hyvässä kunnossa, että voi osallistua sodassa taisteluun

taistelukuntoiset → taistelukuntoinen

tauteihin → tauti

tauti sairaus, jos ihmisellä on jokin tauti, hän on sairas eli kipeä. Esimerkiksi flunssa on tauti.

teloitettiin → teloittaa

teloittaa (1) tappaa, usein rangaistuksena jostakin. Jos joku määrätään kuolemaan rangaistukseksi, tappamisen nimi on teloitus

torakka hyönteinen

torakoiksi → torakka

Kuva: PublicDomainPictures/Pixabay

tukea (1) tässä yhteydessä: auttaa. Esimerkiksi ”hän tuki minua rahallisesti” tarkoittaa, että tukija antoi rahaa.

tukivat → tukea

tunnustaa (1) tässä yhteydessä: myöntää, että jokin asia on tapahtunut tai että asia on niin kuin muut sanovat

tuomita (5) ilmoittaa, että joku on syyllinen ja / tai määrätä rangaistus teosta

tuomittiin → tuomita

turvaamaan → turvata

turvata (4) tässä yhteydessä: pitää rauhallisena, rauhoittaa, estää sotaa

tutseja → tutsit

tutsien → tutsit

tutsit kansa, jonka jäseniä elää lähinnä Burundissa ja Ruandassa. Tutsien kieli on Ruandassa ruanda ja Burundissa kirundi.

työleireillä → työleiri

työleiri (yhdyssana: työ + leiri) leiri, jonka vangit joutuvat tekemään työtä ilman palkkaa.

vainota (4) ajaa takaa, jahdata, ahdistella jatkuvasti eli koko ajan

vainottiin → vainota

valloitettiin → valloittaa

valloittaa (1) tehdä valloitus eli ottaa maata joltakin toiselta maalta

valta jonkun mahdollisuus määrätä asioista. Esimerkiksi ”hänellä on paljon valtaa perheessä” tarkoittaa, että hän saa päättää monista asioista perheessä.

valtaa → valta

veto-oikeus mahdollisuus estää jokin päätös. Jos jollakulla on esimerkiksi äänestyksessä veto-oikeus, hän voi muuttaa päätöstä, vaikka äänestyksen tulos olisikin eri.

veto-oikeuttaan → veto-oikeus

väkivalta voiman käyttäminen toista ihmistä vastaan. Esimerkiksi lyöminen on väkivaltaa.

väkivaltaan → väkivalta

välit tässä yhteydessä: se, miten esimerkiksi ihmiset suhtautuvat toisiinsa. Jos välit ovat hyvät, ei ole mitään riitaa.

Yhdistyneet kansakunnat eli YK maailman maiden yhteinen järjestö, jonka tehtävä on muun muassa yrittää varmistaa, että maailmassa on rauha eikä sotia olisi. Englanniksi UN.

yhteiskunta (yhdyssana: yhteis- eli yhteinen + kunta) ihmisten yhdessä muodostama eli tekemä, järjestetty kokonaisuus. Esimerkiksi ”suomalainen yhteiskunta” tarkoittaa Suomessa asuvia ihmisiä ja sen toimintaa, josta on yhteisesti sovittu.

yhteiskuntaluokka (yhdyssana: yhteiskunta + luokka) se, millaiseen ryhmään ihminen kuuluu yhteiskunnassa (→ yhteiskunta). Yhteiskuntaluokka liittyy usein siihen, millainen koulutus ihmisellä on ja kuinka paljon hänellä on rahaa.

yhteiskuntaluokkia → yhteiskuntaluokka

yllytettiin → yllyttää

yllyttää (1) kannustaa, innostaa, yrittää saada joku tekemään jotakin.

äärihutu (yhdyssana: ääri + hutu) hutu-kansan ihminen, joka Ruandan kansanmurhan aikana tappoi tutseja.

äärihutujen → äärihutu

äärihutut → äärihutu